

แบบถอดองค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

๑. เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโดยใช้ ศตปช./ศจช. เป็นกลไกลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต

๒. ชื่อเกษตรกรเจ้าขององค์ความรู้ นายบุญฤทธิ์ คิดการ

วันเดือนปีเกิด ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๓

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓-๓๐๑๒-๐๐๐๕๑-๐๔-๓

ที่อยู่ เลขที่ ๒๑๑ ม.๗ ต.ถาวรวัฒนา อ.ทรายทองวัฒนา จ.กำแพงเพชร

โทรศัพท์ ๐๘-๑๘๗๖-๕๘๓๗

๓. ความเป็นมา

นายบุญฤทธิ์ คิดการ เกษตรกรผู้นำ ดำรงตำแหน่งประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน(ศตปช.)บ้านบึงสำราญ และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ศจช.)บ้านบึงสำราญ ซึ่งเป็นศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลถาวรวัฒนา อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีพื้นที่การเกษตร จำนวน ๓๘,๓๑๙ ไร่ เป็นพื้นที่การผลิตข้าว จำนวน ๕,๘๘๙ ไร่ จำนวน ๕๒๑ ครัวเรือน จากการวิเคราะห์ปัญหา ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม พบว่า ดังนี้

- ด้านกายภาพ เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำจากทางราชการ คือ ปลุกข้าวที่ทำลายหน้าดิน โดยการเผาตอซังฟางข้าว ไม่มีการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน
- ด้านชีวภาพ เกษตรกรใช้สารเคมีในปริมาณมากเกินไป เนื่องจากเป็นความเชื่อที่ผิดทำให้แมลงศัตรูพืชตามธรรมชาติสูญพันธุ์ แมลงศัตรูพืชต้านทานต่อสารเคมี ทำให้กำจัดได้ยาก
- ด้านเศรษฐกิจและสังคม เกษตรกรลงทุนการผลิตต่อไร่สูง เช่น อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ที่สูงกว่าที่แนะนำ ใช้สารเคมีปริมาณมากเกินไปจนความจำเป็นทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงหาแนวทางแก้ไขโดยใช้กลไกของ ศตปช. และ ศจช. พยายามส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ และจัดทำแปลงสาธิตการผลิตที่ถูกต้อง ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต

๔. องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ และงานที่ภาคภูมิใจ

๔.๑) การจัดการดินปุ๋ย

ฐานเรียนรู้ที่ 1 การจัดการดินปุ๋ย
“ใช้ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศตปช.) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว”

ตรวจวิเคราะห์ดิน

- ตรวจสอบธาตุอาหาร เอน(%)
- พี(%) เค(%) และความเป็นกรด-ด่าง(pH)
- ด้วยชุดตรวจดินอย่างง่าย

ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินปุ๋ยสั่งตัด

- อัตราการใช้ปุ๋ยสั่งตัด 17-9-18 กก./ไร่
- ต้นทุนการใช้ปุ๋ย 613.90 บาท/ไร่

การเก็บตัวอย่างดิน

- หว่านปุ๋ยหลังปลูกข้าว 25-30 วัน
- หว่านปุ๋ย สูตร 16-20-0 อัตรา 17 กก./ไร่ และ 0-0-60 อัตรา 5 กก./ไร่

๔.๒) การเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

2.1 การปลูกพืชปรับปรุงดิน

- ปอเทือง ปุ๋ยพืชสด บำรุงดิน
- ถั่วเขียวหลังนา ดิบได้ปุ๋ย และช่วยตัดวงจรการระบาดของโรคและศัตรูข้าว

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ต้นทุน (บาท/ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)	มูลค่า (บาท/ไร่)			
ปอเทือง	5	2	85-90	992.50	3.88	8.80	2.40
ถั่วเขียว	7	4	80	688	8.39	11.83	4.16

ฐานเรียนรู้ที่ 2 การเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

2.2 การจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร “ฟางและตอซังข้าว”

ทำไม...ต้องไถกลบตอซังฟางข้าว ?

- ❖ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิต
- ❖ รักษาระดับความชื้นดินและต่างของดิน
- ❖ เพราะฟางข้าวเป็นปุ๋ย มีธาตุอาหารหลักที่พืชต้องการ

เทคนิคการไถกลบตอซัง

- นาข้าว ไถกลบตอซัง “ฟางหมูน”
- นาข้าว ไถกลบตอซัง “ฟางหมู”

ชนิดพืช	จำนวน (กก./ไร่)	มูลค่า (บาท/ไร่)
ใบโคโรนา (น)	6.9	75 บาท/ไร่
ฟอสฟอรัส (น)	0.8	14 บาท/ไร่
โพแทสเซียม (น)	15.6	190 บาท/ไร่

ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย มูลค่ารวม 279 บาท/ไร่

๔.๓) การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๔.๔) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อลดต้นทุน

๕. สรุปองค์ความรู้ที่ใช้

๕.๑ ถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดทำแปลงสาธิตการลดต้นทุนการผลิต

- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง ทำให้ต้นทุนการผลิตจากการซื้อเมล็ดพันธุ์ลดลง จำนวน ๒๐๐ บาทต่อไร่
- ใช้ ศจช. ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ทำให้ลดปริมาณการใช้สารเคมี และช่วยลดต้นทุนได้ จำนวน ๗๐๐ บาทต่อไร่
- ใช้เทคนิคการไถกลบตอซังฟางข้าวช่วยเพิ่มธาตุอาหารในดิน ทำให้ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย จำนวน ๒๗๙ บาทต่อไร่
- จัดทำแปลงสาธิตทำให้มีต้นทุนการผลิตข้าว ราคา ๒.๑๐ บาทต่อกิโลกรัม

๕.๒ ถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดทำแปลงสาธิตการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- ใช้ ศตปช.เพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก ตรวจวิเคราะห์ดิน และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ หรือตามนักวิชาการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรแนะนำ อัตราการใช้ปุ๋ย ๑๗-๙-๑๘ กิโลกรัมต่อไร่
- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ใช้สารปรับปรุงดินตามค่าวิเคราะห์ดินกรด-ด่าง หยุดเผาตอซังฟางข้าว โดยใช้เทคนิคไถกลบ
- เก็บเกี่ยวข้าวในระยะเหมาะสม คือ เมื่อข้าวเริ่มออกดอกประมาณ ๘๐% แล้วนับจากวันออกดอกไปอีก ๓๐ วัน จะช่วยเพิ่มคุณภาพและน้ำหนักรวมมากขึ้น
- จัดทำแปลงสาธิต สามารถผลิตข้าวได้ จำนวน ๘๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ และขายได้กิโลกรัมละ ๖.๑ บาท (ราคาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐)

๒. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- เป็นเกษตรกรผู้นำที่มีความรู้ และใฝ่รู้ในสาขาอาชีพทำนาข้าว
- มีอุดมการณ์ก้าวไกล มีความอดทน และมุ่งมั่นในการพัฒนา

๗. แนวคิดในการทำงาน

การจัดการธาตุอาหารพืชอย่างถูกต้องเหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการ จะช่วยให้พืชแข็งแรงต้านทานโรค ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี ทำให้ต้นทุนต่ำ ผลผลิตคุณภาพดี มีผลกำไรต่อน้ำหนักที่สูงขึ้น

๘. หลักคิดในการประกอบอาชีพการเกษตร

มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ บริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดผลประโยชน์สูงสุด

๙. ที่มาของข้อมูล (ผู้ถอดองค์ความรู้)

นายสุพัชรกิตติ์ สังข์ยก ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอยะหา จังหวัดกำแพงเพชร

โทรศัพท์ ๐๖-๒๕๔๑-๙๙๘๗

